

102/3

SHULE YA UPILI, MARANDA

Cheti cha kuhitimu Kisomo cha Sekondari
KITANGULIZI MWIGO, 2024

Kiswahili- Fasihi Karatasi ya 3
MACHI, 2024 – Saa: 2½

Jina : Nambari ya Usajili:

Mkondo: Sahihi ya mtahiniwa: Tarehe:/3/2024.

Maagizo

- Andika jina lako, nambari ya usajili, mkondo, sahihi na tarehe katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
- Jibu maswali manne pekee.
- Swali la kwanza ni la lazima.
- Maswali hayo mengine yachaguliwe kutoka sehemu nne zilizobaki Riwaya, Tamthilia, ushairi na Hadithi fupi..
- Usijibu maswali mawili kutoka sehemu moja.
- Karatasi hii ina kurasa 14. Watahiniwa ni lazima wahakikishe kwamba kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.**
- Majibu yote ni sharti yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili.
- Karatasi hii ina sehemu nne zilizo na maswali manne

KWA MATUMIZI YA MTAHINI PEKEE

SWALI	UPEO	ALAMA
1	20	
	20	
	20	
	20	
Jumla	80	

1. LAZIMA: SEHEMU A; FASIII SIMULIZI

a. Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali.

Lulu, mwanangu tulia,

Wiwi mtoto lala, mvua imekuja

Si uongo hata na miti huichangamkia

Mvua, hakuna haja ya kuelezwa,

Lulu mwana tulia,

Wiwi mtoto lala, mvua imekuja.

MASWALI

i. Tambua kipera hiki. (alama 1)

ii. Fafanua majukumu ya kipera hiki. (alama 9)

b. Jadili matatizo ambayo mtafiti angekumbana nayo katika utafiti wa kipera hiki. (alama 10)

SEHEMU B: TAMTHILIA. Bembea ya Maisha : Timothy Arege

Jibu swali la 2 au 3

2. Jadili nafasi ya mwanamke katika Tamthilia ya Bembea ya Maisha. (alama 20)

Au

3. "Nimevaa vizuri na kuivisha tabasamu ila ndani viraka na huzuni tele"

i. Eleza muktadha wa dondoo hili. (alama 4)

ii. Tambua mbinu moja ya kimtindo iliyotumika katika dondoo hili. (alama 1)

iii. Fafanua sifa zozote tano za msemaji wa dondoo hili. (alama 5)

iv. Kwa hoja zozote kumi, eleza mambo yanayomjaza msemaji viraka. (alama 10)

SEHEMU C: RIWAYA: Nguu za Jadi: Clara Momanyi

Jibu swali la 4 au 5

4. (a). 'Mimi ni mwanamume. Ninaweza kuoa wakati wowote na idadi yoyote ya wanawake. Shida iko wapi? Mwanamke akishaolewa, basi. Yake yamekwisha hapo. Azae na kuitumikia jamaa yake bila kuulizauliza maswali.'

i. Weka dondoo hili katika muktadha wake. (alama 4)

ii. Fafanua sifa sita za msemaji wa maneno haya. (alama 6)

(b). Maudhui ya usaliti yamejadiliwa kwa kina katika Riwaya nzima. Thibitisha. (alama 10)

Au

5. Matatizo ya Afrika ni tokeo la uongozi mbaya. Thibitisha kwa kurejelea riwaya ya Nguu za Jadi. (alama 20)

SEHEMU D: HADITHI FUPI: Mapambazuko ya Machweo na hadithi nyingine.

Jibu swali la 6 au 7

NIPE NAFASI

6. i. Jadili ufaafu wa anwani ya hadithi hii. (al 10)
- ii. Fafanua hatua ambazo wanawake wanafaa kuchukua ili kukabiliana na changamoto zinazowakumba. (alama 10)

AU

MSIBA WA KUJITAKIA

7. i. Matatizo yanayowakumba wahusika katika hadithi ya Msiba wa Kujitakia ni ya kujitakia. Thibitisha. (alama 10)
- ii. 'Akilini mwake anakumbuka shairi alilowahi kulisoma ingawa hakumbuki wapi.'
- a. Weka dondoo hili katika muktadha wake. (alama 4)
- b. Fafanua ujumbe unaojitokeza katika shairi ambalo mrejelewa analikumbuka akilini. (alama 6)

8. SEHEMU E: USHAIRI

SOMA SHAIRI LIFUATALO KISHA UJIBU MASWALI

1. Tunda la elimu zote, wanasema wanazuoni
Ni kwamba mtu apate, kumtambua manani
Ndipo hadhi apate, akumbukwe duniani.
2. Elimu bila ukweli, haizidi asilani
Giza na nuru muhali, katu havitangamani
Uwongo ufe kweli, itue nuru moyoni
3. Elimu ni kama mali, haichoshi kutamani
Ni bora yashinda mali, taji la wanazuoni
Elimu njoma miali, langazayo gizani.

4. Mtu hachomwi na mwiba, na viatu miguuni
Ulimwengu una miiba, tele tele majiani
Elimu ukiishiba, u salama duniani.
5. Wafu ni wasiosoma, watazikwa ardhini
Hai ndio maulana, wapao maangani
Elimu jambo adhima, aso nayo maskini.
6. Toa wakfu ujana, elimu ukitamani
Na uwe mzee sana, kujua usijihini
Elimu ni jambo adhima, aso nayo maskini
7. Elimu ina malipo, utoyalipwa mwishoni
Pale uitafulapo, ujira usitamani
Mwanachuoni afapo, mbingu huwa na huzuni.
8. Haki ya kuheshimiwa, ni yao wanachuoni
Wao wameongolewa, na ni taa duniani
Kweli wanapojua, watoe bila kuhuni.
9. Elimu bila amali, mti usio majani
Haumtii kivuli, aukaliaye chini
Inakuwa mashkeli, wa kughuri insane.

Maswali

- a) Fafanua ujumbe mkuu/ dhamira katika shairi hili. (alama 2)
- b) Taja aina na bahari ya shairi hili kutegemea; idadi ya mishororo katika kila ubeti, idadi ya vipande katika kila mshororo na mpangilio wa vina. (alama 3)
- c) Jadili jinsi mshairi ametumia idhini yake. (alama 3)
- d) Fafanua maudhui katika ubeti wa tatu na wa saba. (alama 4)
- e) Andika ubeti wa mwisho kwa lugha ya tutumbi/ nathari. (alama 3)
- f) Eleza toni, nafsi- neni na nafsi nenewa katika shairi hili. (alama 3)
- g) Eleza maana ya maneno yafuatayo kama yalivyotumia katika shairi. (alama 2)

i. Adhima

ii. wameongolewa